

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКА ПОВІТРЯНОГО ТРАНСПОРТУ

Методичні рекомендації для підготовки студента
до практичних занять

з дисципліни «Бізнес-планування»

для студентів 5 курсу
за спеціальністю 051 «Економіка»
освітньою програмою «Економіка підприємства»

Викладач: к.е.н., доцент Назаренко Ірина Федорівна

Методичні рекомендації для підготовки студентів до
практичних занять розглянутий та схвалений
на засіданні кафедри економіки повітряного транспорту
Протокол № ____ від « ____ » _____ 2021 р.
Завідувач кафедри _____ О. В. Ареф'єва

**Практичні завдання з дисципліни
«Бізнес-планування»**

Тема 1. Сутність та методика розробки бізнес-плану

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Зміст та предмет бізнес-планування діяльності суб'єкта господарювання.
2. Функції та цілі розробки бізнес-плану.
3. Інформаційне забезпечення розробки бізнес-плану.
4. Методичні основи розробки бізнес-плану.

2. Практичні завдання:

Управлінська ситуація № 1

Вихідні дані про суб'єкт господарювання.

Показник	план	факт
Товарна продукція за місяць, тис. грн.	150	148,4
Середньооблікова чисельність робітників, чол.	200	180
Відпрацьовано всіма робітниками:		
тис. людино – днів	4,4	3,78
тис. людино – годин	35,2	29,484

Завдання.

Визначити вплив факторів на обсяг товарної продукції, виявити недоліки, що вплинули на скорочення обсягів виробництва, та запропонувати заходи щодо їх усунення в майбутньому.

Управлінська ситуація № 2

Вихідні дані про суб'єкт господарювання.

Показник	план	факт
Товарна продукція за місяць, тис. грн.	50280	44905
Середньооблікова чисельність робітників, чол.	1220	1228
Відпрацьовано всіма робітниками:		
тис. людино – днів	329,4	330,332
тис. людино – годин	2470,5	2576,5

Завдання.

Визначити вплив факторів на обсяг товарної продукції, виявити недоліки, що вплинули на скорочення обсягів виробництва, та запропонувати заходи щодо їх усунення в майбутньому.

Управлінська ситуація № 3

Вихідні дані про суб'єкт господарювання.

Показник	план	факт
Товарна продукція за місяць, тис. грн.	40280	40905
Середньооблікова чисельність робітників, чол.	220	228
Відпрацьовано всіма робітниками:		
тис. людино – днів	57,2	58,824
тис. людино – годин	457,6	458,83

Завдання.

Визначити вплив факторів на обсяг товарної продукції, виявити недоліки, що вплинули на скорочення обсягів виробництва, та запропонувати заходи щодо їх усунення в майбутньому.

Тема 2. Бізнес-плани в системі планування роботи підприємства

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Характер взаємодії бізнес-плану з іншими видами планів роботи підприємства.
2. Підходи та методи до планування діяльності підприємства.
3. Причини, що викликають необхідність планування діяльності підприємства.
4. Організація розроблення планів.

2. Практичні завдання:

Управлінська ситуація № 4

Вихідні дані про суб'єкт господарювання.

АТ «Норд», відомий вітчизняний виробник побутової техніки, планує вийти на ринок однієї з країн Далекого Сходу. Національне виробництво побутових холодильників у цій країні задовольняє попит лише на 20-25%, тому інтерес з боку експортерів-виробників цієї продукції досить великий. Основним конкурентом виступає фірма «Лехел», продукція якої вже захопила 20% досліджуваного ринку.

АТ «Норд» розглядає можливість виходу на ринок даної країни з холодильниками марок «Фріз» та «Сіріус». Параметри якості холодильників наведено в табл.1, а вартісні характеристики у табл.2.

Таблиця 1

Основні параметри якості холодильників підприємств «Норд» та «Лехел»

Параметр	Розмірність параметра	Марка холодильника підприємства			Коефіцієнт вагомості параметра
		АТ «Норд»		«Лехел»	
		«Фріз»	«Сіріус»		
Надійність (ресурс)	тис. год.	130	100	130	0,30
Температура низькотемпературного відділення (НТВ)	°С	-15	-12	-12	0,19
Ємність НТВ	дм ³	50	40	60	0,20
Дизайн, у балах за 10-бальною шкалою	бал	6	4	5	0,15
Об'єм	л	280	250	240	0,16

Вартісні характеристики холодильників підприємств «Норд» та «Лехел»

Вартісні характеристики	Марка холодильника		
	«Фріз»	«Сіріус»	«Лехел»
Ціна (Цпр), грн	1700	1400	1700
Сумарні витрати споживачів за весь термін експлуатації (М), грн	4500	6600	5000

Завдання.

Визначити інтегральні показники конкурентоспроможності двох марок холодильників підприємства «Норд» стосовно холодильника фірми «Лехел» і обґрунтувати рішення про доцільність виводу продукції на досліджуваний ринок.

Тема 3. Структура та етапи розробки бізнес-плану

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Опис рекомендованої структури бізнес-плану.
2. Завдання, які вирішуються на окремих етапах розробки бізнес-плану.
3. Вимоги до змісту, проведення розрахунків та оформлення бізнес-плану.

2. Практичні завдання:**Управлінська ситуація № 5**

Вихідні дані про суб'єкт господарювання.

Мале підприємство «Ауріка-бізнес» освоїло виробництво трьох видів побутової техніки: ваги побутові ДВП-5М, ваги побутові НПП-2, ваги підлогові ДВП-130.

Завдання.

Розрахувати інтегральний показник конкурентоспроможності товару за окремими видами побутової техніки і за цим показником визначити вид побутових ваг, який є найбільш конкурентоспроможним на ринку.

Необхідні для розрахунків вихідні дані наведено у табл. 1.

Вихідні дані по окремих видах вагів для розрахунку групових та інтегрального показників конкурентоспроможності продукції

Параметри	Оціночні значення параметрів по виробках, балів					
	Ваги побутові ДВП-5М		Ваги побутові НПП-2		Ваги підлогові ДВП-130	
	Еталонний виріб	Виріб фірми Ауріка-бізнес	Еталонний виріб	Виріб фірми Ауріка-бізнес	Еталонний виріб	Виріб фірми Ауріка-бізнес
Споживчі						
Надійність (дієздатність шкали)	8	6,2	7	5,8	8	5,2
Довговічність (міцність і некорозійність металу)	7	6,1	6	5,6	7	6,2
Зручність користування (дія механізму, форма, маса)	6	6,4	7	5,6	7	5,8
Дизайн (зовнішнє оформлення)	8	7,6	8	6,4	8	6,2
Гарантійне обслуговування	8	7,1	8	6,4	7	6,1
Упаковка	Б	5,6	6	2,4	6	5,8
Економічні						
Продажна ціна	6	8,2	7	9,0	7	7,1
Витрати на ремонт	6	5,9	6	5,8	5	3,8
Вартість обслуговування	5	5,1	7	5,2	7	5,8
Непередбачувані витрати	3	2,7	3	2,1	3	2,0

* Оціночні значення параметрів по виробках у балах розраховано відносно до максимально можливої кількості балів - 10

Тема 4. Підготовча стадія бізнес-планування

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Логіка і послідовність процесу стратегічного планування на підготовчій стадії.
2. Оцінка сприятливих зовнішніх можливостей та загроз реалізації бізнес-проекту.
3. Виявлення сильних і слабких сторін підприємства (бізнес-проекту).
4. Визначення місії підприємства (бізнес-проекту) та формування цілей його діяльності.
5. Аналіз стратегічних альтернатив та обрання стратегії.

2. Практичні завдання:

Управлінська ситуація № 6

Вихідні дані про суб'єкт господарювання.

Загальний обсяг реалізованої продукції на ринку складає 15 млн. грн. Обсяг реалізації

продукції підприємства в загальному обсязі дорівнює 4 млн. грн. Результати дослідження ринку показали, що загальний обсяг реалізації можна підвищити до 20 млн. грн., якщо зацікавити потенційних покупців товару.

Визначити:

- частку підприємства на ринку;
- обсяг, ємність ринку, потенціал ринку, потенціал збуту підприємства;
- потенціал ринку, який вже використано.

Управлінська ситуація № 7

Вихідні дані про суб'єкт господарювання.

На кондитерській фабриці передбачається випуск нової марки карамелі, витрати на виробництво якої складають 1,4 млн. грн.

Завдання.

Визначити, чи достатня ємність ринку для того, щоб новий товар виправдав витрати на його виробництво при умові, що чисельність населення складає 1,5 млн. осіб, доход на душу населення 2000 грн.; частка коштів, які витрачаються на продукти харчування 50%; частка коштів, які витрачаються на кондитерські вироби 3%; частка коштів, які витрачаються на цукерки 1%; частка коштів на цукерки без шоколаду 0,8%; очікувана частка витрат на нову марку карамелі 0,2%.

Тема 5. Галузь, підприємство та його продукція

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Загальна характеристика підприємства та його продукції.
2. Опис базових галузевих параметрів, та сегменту ринку, в якому функціонує підприємство.
3. Методики дослідження ринку.

2. Практичні завдання:

Управлінська ситуація № 8

Вихідні дані про суб'єкт господарювання.

Підприємство випускає сім товарних ліній морозива, які містять відповідно 35, 41, 29, 47, 21, 15 і 12 асортиментних позицій. Воно може збільшити свій прибуток за рахунок поширення асортименту I і VII товарних ліній відповідно на 5 і 7 асортиментних позицій та звуження асортименту III і V товарних ліній відповідно на 3 і 4 асортиментних позицій.

Завдання.

Визначити, як зміняться широта, довжина і середня глибина товарного міксу підприємства.

Управлінська ситуація № 9

Вихідні дані про суб'єкт господарювання.

Фірма призначила ціну на продукцію на рівні 280 грн. за одиницю. Серед альтернативних розглядається ціна 260 грн. за одиницю.

Завдання.

Визначити, наскільки має зрости обсяг продажу в разі зниження ціни до 260 грн., щоб зберегти досягнутий рівень рентабельності. Відсоток граничного прибутку до зниження ціни складав 350.

Тема 6. Оцінка положення підприємства в ринковому середовищі

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Прогноз продажів.
2. Характеристика ринку, та встановлення місця на ринку підприємства.
3. Оцінка конкурентоспроможності.
4. Методика проведення SWOT-аналізу і використання отриманих результатів.

Розробка прогнозу обсягів продаж.

2. Практичні завдання:

Управлінська ситуація № 10

Вихідні дані про суб'єкт господарювання.

Змінні витрати на одиницю продукції становлять 193 грн., а постійні - 107 грн. Діапазон ринкових цін становить 1900 : 3700 грн.

Завдання.

Визначити оптимальну ціну одиниці продукції фірми, враховуючи коефіцієнт її цінової еластичності (-1,19) в умовах монополістичної конкуренції на ринку.

Управлінська ситуація № 11

Вихідні дані про суб'єкт господарювання.

Фірма планує виробництво і продаж продукції, при цьому:

- змінні витрати - 490 грн./од.
- постійні витрати - 66310 грн. Прогноз продажу:
- песимістичний - 2500 од.
- найбільш ймовірний - 5900 од.
- оптимістичний - 9800 од.

Завдання.

Яку найнижчу ціну може встановити фірма і чому дорівнює ціна беззбитковості?

Тема 7. Розробка виробничого плану

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Місце виробничого плану і мета його розробки.
2. Структура виробничого плану, контроль якості виробничого процесу.
3. Формування матеріально-технічної бази та її відображення в плані.

2. Практичні завдання:

Управлінська ситуація №12

Вихідні дані про суб'єкт господарювання.

Рекламодавець намагається визначити рівень витрат на рекламу, що необхідні для збереження темпу росту продажу, який складає 4%. Виторг в абсолютному виразі збільшиться на 50 тис. грн., при цьому максимально можливий виторг (насичення) оцінюється в 150 тис. грн. Граничний виторг на 1 грн., яка витрачена на рекламу, дорівнює 1,1 грн. У випадку припинення реклами обсяг продажу може зменшитися на 20%.

Завдання.

Який рекламний бюджет потрібен для збереження існуючих темпів зростання?

Яким би був темп зростання, коли б розмір бюджету підвищився до 20 тис. грн.?

Управлінська ситуація №13

Вихідні дані про суб'єкт господарювання.

Виготовлення виробів А і В може здійснюватися різними технологічними процесами. Витрати ресурсів і прибуток від одиниці продукції виробу залежать від того, яким технологічним процесом виготовляються вироби. Числові дані такі:

Ресурси	На виріб А		На виріб В		Наявність ресурсів
	Технологічний процес				
	1	2	3	4	
Кількість людино-Тижнів	2	1	0,5	1	20
Кількість матеріалу	7	5	3	2	100
Прибуток з одиниці продукції	4	5	9	11	

Завдання.

Потрібно визначити, скільки та яких виробів необхідно виготовляти таким технологічним процесом, щоб отримати максимальний прибуток, витрачаючи наявні ресурси.

Тема 8. Визначення структури та обсягів ресурсного забезпечення виробництва

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Напрямки та завдання визначення потреб в ресурсах.
2. Підходи до нормування витрат ресурсів.
3. Визначення необхідних обсягів ресурсів з урахуванням специфіки функціонування підприємства.

2. Практичні завдання.

Управлінська ситуація № 14

Вихідні дані про суб'єкт господарювання.

Для виготовлення двох видів виробів А і В фабрика витрачає сталь і кольорові метали, що є в обмеженій кількості. Вироби виготовляються на токарних і фрезерних верстатах. Початкові дані такі:

Вид ресурсу	Наявність ресурсу	Норма витрат на виріб	
		А	В
Сталь (кг)	640	40	50
Токарні верстати (верстато-годин)	5000	300	400
Фрезерні верстати (верстато-годин)	3000	250	100
Прибуток від одиниці виробу (тис. грн.)		7	8

Завдання.

Потрібно визначити план виробництва так, щоб фабрика отримала максимальну кількість прибутку від реалізації обох видів виробів.

Управлінська ситуація № 15

Вихідні дані про суб'єкт господарювання.

Виготовлення виробів А і В може здійснюватися різними технологічними процесами. Витрати ресурсів і прибуток від одиниці продукції виробу залежать від того, яким технологічним процесом виготовляються вироби. Числові дані такі:

Ресурси	На виріб А		На виріб В		Наявність ресурсів
	Технологічний процес				
	1	2	3	4	
Кількість людино-тижнів	1	1	1	1	15
Кількість матеріалу	3	22,5	7,5	15	100
Прибуток з одиниці продукції	4	5	9	11	

Завдання.

Потрібно визначити, скільки та яких виробів необхідно виготовляти таким технологічним процесом, щоб отримати максимальний прибуток, витрачаючи ресурси, що є.

Тема 9. Організаційне забезпечення виконання бізнес-плану

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Основні цілі організаційного плану.
2. Побудова оргструктури підприємства.
3. Відповідність кількісного та професійного складу персоналу вимогам роботи.
4. Система стимулювання високопродуктивної та якісної роботи персоналу.
5. Методика розрахунку плану по труду і зарплаті.

2. Практичні завдання:

Управлінська ситуація № 16

Вихідні дані про суб'єкт господарювання.

Для виготовлення двох видів виробів А і В фабрика витрачає сталь і кольорові метали,

що є в обмеженій кількості. Вироби виготовляються на токарних і фрезерних верстатах. Початкові дані такі:

Вид ресурсу	Наявність ресурсу	Норма витрат на виріб	
		А	В
Кольорові метали (кг)	420	20	50
Токарні верстати (верстато-годин)	5600	300	400
Фрезерні верстати (верстато-годин)	800	50	100
Прибуток від одиниці виробу (тис. грн.)		5	8

Завдання.

Потрібно визначити план виробництва так, щоб фабрика отримала максимальну кількість прибутку від реалізації обох видів виробів.

Управлінська ситуація № 17

Вихідні дані про суб'єкт господарювання.

Для виготовлення виробів А, Б і В фабрика витрачає сталь і кольорові метали, що є в обмеженій кількості. Вироби виготовляються на токарних і фрезерних верстатах. Початкові дані такі:

Вид ресурсу	Наявність ресурсу	Норма витрат на виріб		
		А	Б	В
Кольорові метали (кг)	600	20	30	40
Токарні верстати (верстато-годин)	6000	300	400	500
Фрезерні верстати (верстато-годин)	5800	50	60	70
Прибуток від одиниці виробу (тис. грн.)		5	6	7

Завдання.

Потрібно визначити план виробництва так, щоб фабрика отримала максимальну кількість прибутку від реалізації обох видів виробів.

Управлінська ситуація № 18

Вихідні дані про суб'єкт господарювання.

Вихідні дані відобразимо в табл. 1

Таблиця 1

Показники	Назва виробів	
	А	Б
Об'єм випуску, шт.	82	75
Норма витрати матеріалів, кг/од.		
чорні метали	87	93
кольорові метали	56	55
Коефіцієнт використання матеріалів	0,95	
Ціна відходів, % ціни матеріалу	81	
Вартість сировини (за 1 тону, грн.)		
чорні метали	2800	2400
кольорові метали	7700	8100

Трудомісткість операції, н-годин / од.		
Токарна	155	157
Фрезерна	90	84
Шліфувальна	203	197
Розряд операцій		
Токарна	5	3
Фрезерна	6	4
Складальна	2	5
Додаткова заробітна плата (% від основної з/п)	14	14

Завдання.

1. Визначити кількість необхідного устаткування;
2. Визначити фонд оплати праці основних робочих;
3. Визначити потребу в матеріалах в натуральному й вартісному виразі.

Годинна тарифна ставка першого розряду - 12,0 грн./годину. Коефіцієнт виконання норм - 1,07. Режим роботи - двозмінний.

Під час проведення розрахунків будемо вважати, що умовний відсоток простою - 8%; кількість робочих днів - 253 дн.; тривалість зміни - 8 годин.

У рішенні завдання використаємо тарифний коефіцієнт, зазначений у табл. 2

Таблиця 2

Форма оплати праці й види тарифних ставок	Тарифний розряд					
	I	II	III	IV	V	VI
	Тарифний коефіцієнт					
відрядна	1,0	1,09	1,21	1,35	1,55	1,81

Умовно вважаємо, що Єдиний внесок до Пенсійного фонду України складатиме 36,2%.

Тема 10. Методика розробки фінансового плану

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Значення фінансових показників як інтегруючого чинника, зміст і технологія розробки бізнес-плану.
2. Основні табличні форми фінансового плану.
3. Очікувані фінансові коефіцієнти та їх використання в управлінні підприємством.

2. Практичні завдання

Управлінська ситуація № 19

Вихідні дані про суб'єкт господарювання.

Вихідні дані відобразимо в табл. 1

Таблиця 1

Показники	Найменування виробів	
	А	Б
Об'єм випуску, шт.	62	85
Норма витрати матеріалів, кг/од.		
чорні метали	10	93
кольорові метали	56	49
Коефіцієнт використання матеріалів	0,85	
Ціна відходів, % ціни матеріалу	85	
Вартість сировини (за 1 тону, грн.)		
чорні метали	950	1400
кольорові метали	7700	8100
Трудомісткість операції, н-годин / од.		
Токарна	95	107
Фрезерна	90	84
Шліфувальна	203	197
Розряд операцій		
Токарна	4	3
Фрезерна	6	4
Складальна	5	5
Додаткова заробітна плата (% від основної з/п)	12	12

Завдання.

1. Визначити кількість необхідного устаткування
2. Визначити фонд оплати праці основних робочих
3. Визначити потребу в матеріалах в натуральному й вартісному виразі.

Годинна тарифна ставка першого розряду - 15,0 грн./годину. Коефіцієнт виконання норм - 1,1. Режим роботи - двозмінний.

Під час проведення розрахунків будемо вважати, що умовний відсоток простою - 7%; кількість робочих днів - 250 дн.; тривалість зміни - 7,8 годин.

У рішенні завдання використаємо тарифний коефіцієнт, зазначений у табл. 2

Таблиця 2

Форма оплати праці й види тарифних ставок	Тарифний розряд					
	I	II	III	IV	V	VI
	Тарифний коефіцієнт					
відрядна	1,0	1,09	1,21	1,35	1,55	1,81

Умовно вважаємо, що Єдиний внесок до Пенсійного фонду України складатиме 36,2%.

Тема 11. Ризики, оцінка достовірності бізнес-плану та ймовірності його виконання

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Юридичне забезпечення бізнес-плану.
2. Сутність та види підприємницьких ризиків.
3. Цілі оцінки ризиків. Методика оцінки ризиків та напрями їх мінімізації.
4. Юридичне забезпечення бізнес-плану.

2. Практичні завдання:

Управлінська ситуація № 20

Вихідні дані про суб'єкт господарювання.

Вихідні дані відобразимо в табл. 1

Таблиця 1

Показники	Найменування виробів	
	А	Б
Об'єм випуску, шт.	72	94
Норма витрати матеріалів, кг/од.		
чорні метали	100	93
кольорові метали	56	59
Коефіцієнт використання матеріалів	1,0	
Ціна відходів, % ціни матеріалу	85	
Вартість сировини (за 1 тону, грн.)		
чорні метали	950	1400
кольорові метали	7700	8100
Трудомісткість операції, н-годин / од.		
Токарна	95	107
Фрезерна	90	84
Шліфувальна	203	197
Розряд операцій		
Токарна	4	3
Фрезерна	6	4
Складальна	5	5
Додаткова заробітна плата (% від основної з/п)	12	12

Завдання.

1. Визначити кількість необхідного устаткування
2. Визначити фонд оплати праці основних робочих
3. Визначити потребу в матеріалах в натуральному й вартісному виразі
Годинна тарифна ставка першого розряду - 15,0 грн./годину. Коефіцієнт виконання норм - 1,1. Режим роботи двозмінний

Під час проведення розрахунків будемо вважати, що умовний відсоток простою - 7%; кількість робочих днів - 250 дн.; тривалість зміни □ 7,8 годин.

У рішенні завдання використаємо тарифний коефіцієнт, зазначений у табл. 2

Таблиця 2

Форма оплати праці й види тарифних ставок	Тарифний розряд					
	I	II	III	IV	V	VI
	Тарифний коефіцієнт					
відрядна	1,0	1,09	1,21	1,35	1,55	1,81

Умовно вважаємо, що Єдиний внесок до Пенсійного фонду України складатиме 36,2%.

Управлінська ситуація № 21

Вихідні дані про суб'єкт господарювання.

Вихідні дані відобразимо в табл. 1

Таблиця 1

Показники	Найменування виробів	
	А	Б
Об'єм випуску, шт.	62	85
Норма витрати матеріалів, кг/од.		
чорні метали	100	93
кольорові метали	56	49
Коефіцієнт використання матеріалів	0,55	
Ціна відходів, % ціни матеріалу	45	
Вартість сировини (за 1 тонну, грн.)		
чорні метали	950	1400
кольорові метали	7700	8100
Трудомісткість операції, н-годин / од.		
Токарна	95	107
Фрезерна	90	84
Шліфувальна	203	197
Розряд операцій		
Токарна	4	3
Фрезерна	6	4
Складальна	5	5
Додаткова заробітна плата (% від основної з/п)	12	12

Завдання.

1. Визначити кількість необхідного устаткування
2. Визначити фонд оплати праці основних робочих
3. Визначити потребу в матеріалах в натуральному й вартісному виразі

Годинна тарифна ставка першого розряду - 15,0 грн./годину. Коефіцієнт виконання норм - 1,08. Режим роботи двозмінний.

Під час проведення розрахунків будемо вважати, що умовний відсоток простою - 7%; кількість робочих днів 248 дн.; тривалість зміни - 7,9 годин

У рішенні завдання використаємо тарифний коефіцієнт, зазначений у табл. 2

Таблиця 2

Форма оплати праці й види тарифних ставок	Тарифний розряд					
	I	II	III	IV	V	VI
	Тарифний коефіцієнт					
відрядна	1,0	1,09	1,21	1,35	1,55	1,81

Умовно вважаємо, що Єдиний внесок до Пенсійного фонду України складатиме 36,2%.

2.1. Модуль № 1 «Бізнес-планування»

Тема 2.1.1. Сутність та методика розробки бізнес-плану.

Зміст та предмет бізнес-планування діяльності суб'єкта господарювання. Функції та цілі розробки бізнес-плану. Інформаційне забезпечення розробки бізнес-плану. Методичні основи розробки бізнес-плану.

Тема 2.1.2. Бізнес-плани в системі планування роботи підприємства.

Характер взаємодії бізнес-плану з іншими видами планів роботи підприємства. Підходи та методи до планування діяльності підприємства. Причини, що викликають необхідність планування діяльності підприємства. Організація розроблення планів.

Тема 2.1.3. Структура та етапи розробки бізнес-плану.

Опис рекомендованої структури бізнес-плану. Завдання, які вирішуються на окремих етапах розробки бізнес-плану. Вимоги до змісту, проведення розрахунків та оформлення бізнес-плану.

Тема 2.1.4. Підготовча стадія бізнес-планування.

Логіка і послідовність процесу стратегічного планування на підготовчій стадії. Оцінка сприятливих зовнішніх можливостей та загроз реалізації бізнес-проекту. Виявлення сильних і слабких сторін підприємства (бізнес-проекту). Визначення місії підприємства (бізнес-проекту) та формування цілей його діяльності. Аналіз стратегічних альтернатив та обрання стратегії.

Тема 2.1.5. Галузь, підприємство та його продукція.

Загальна характеристика підприємства та його продукції. Опис базових галузевих параметрів, та сегменту ринку, в якому функціонує підприємство. Методики дослідження ринку.

Тема 2.1.6. Оцінка положення підприємства в ринковому середовищі.

Прогноз продажів. Характеристика ринку, та встановлення місця на ринку підприємства. Оцінка конкурентоспроможності. Методика проведення SWOT-аналізу і використання отриманих результатів. Розробка прогнозу обсягів продаж.

Тема 2.1.7. Розробка виробничого плану.

Місце виробничого плану і мета його розробки. Структура виробничого плану, контроль якості виробничого процесу. Формування матеріально-технічної бази та її відображення в плані.

Тема 2.1.8. Визначення структури та обсягів ресурсного забезпечення виробництва.

Напрямки та завдання визначення потреб в ресурсах. Підходи до нормування витрат ресурсів. Визначення необхідних обсягів ресурсів з урахуванням специфіки функціонування підприємства.

Тема 2.1.9. Організаційне забезпечення виконання бізнес-плану.

Основні цілі організаційного плану. Побудова оргструктури підприємства. Відповідність кількісного та професійного складу персоналу вимогам роботи. Система стимулювання високопродуктивної та якісної роботи персоналу. Методика розрахунку плану по труду і зарплаті.

Тема 2.1.10. Методика розробки фінансового плану.

Значення фінансових показників як інтегруючого чинника, зміст і технологія розробки бізнес-плану. Основні табличні форми фінансового плану. Очікувані фінансові коефіцієнти та їх використання в управлінні підприємством.

Тема 2.1.11. Ризики, оцінка достовірності бізнес-плану та ймовірності його виконання.

Юридичне забезпечення бізнес-плану. Сутність та види підприємницьких ризиків. Цілі оцінки ризиків. Методика оцінки ризиків та напрями їх мінімізації. Юридичне забезпечення бізнес-плану.

№	Прізвище, ім'я, по-батькові	Питання теми	Питання теми	Задачаа
1.	БАРАНОВСЬКА Аліна Віталіївна	1	6	1
2.	ЗАСТАВНИЙ Євген Вячеславович	2	7	2
3.	ЛЮБИМЕНКО Георгій Рудольфович	3	8	3
4.	ПРИСЯЖНИЙ Антон Мирославович	4	9	4
5.	ПЕТРЕНКО Анатолій Дмитрович	5	10	5

Задача 1. Загальний обсяг реалізованої продукції на ринку складає 15 млн. грн. Обсяг реалізації продукції підприємства в загальному обсязі дорівнює 4 млн. грн. Результати дослідження ринку показали, що загальний обсяг реалізації можна підвищити до 20 млн. грн., якщо зацікавити потенційних покупців товару.

Визначити: частку підприємства на ринку; обсяг, ємність ринку, потенціал ринку, потенціал збуту підприємства; потенціал ринку, який вже використано.

Задача 2. На кондитерській фабриці передбачається випуск нової марки карамелі, витрати на виробництво якої складають 1,4 млн. грн.

Визначити, чи достатня ємність ринку для того, щоб новий товар виправдав витрати на його виробництво при умові, що чисельність населення складає 1,5 млн. осіб, доход на душу населення 2000 грн.; частка коштів, які витрачаються на продукти харчування 50%; частка коштів, які витрачаються на кондитерські вироби 3%; частка коштів, які витрачаються на цукерки 1%; частка коштів на цукерки без шоколаду 0,8%; очікувана частка витрат на нову марку карамелі 0,2%.

Задача 3. Підприємство випускає сім товарних ліній морозива, які містять відповідно 35, 41, 29, 47, 21, 15 і 12 асортиментних позицій. Воно може збільшити свій прибуток за рахунок поширення асортименту I і VII товарних ліній відповідно на 5 і 7 асортиментних позицій та звуження асортименту III і V товарних ліній відповідно на 3 і 4 асортиментних позиції.

Визначити, як зміняться широта, довжина і середня глибина товарного міксу підприємства.

Задача 4. Фірма призначила ціну на продукцію на рівні 280 грн. за одиницю. Серед альтернативних розглядається ціна 260 грн. за одиницю.

Визначити, наскільки має зрости обсяг продажу в разі зниження ціни до 260 грн., щоб зберегти досягнутий рівень рентабельності. Відсоток граничного прибутку до зниження ціни складає 350.

Задача 5. Фірма планує виробництво і продаж продукції, при цьому:

- змінні витрати - 490 грн./од.
- постійні витрати - 66310 грн. Прогноз продажу:
- песимістичний - 2500 од.
- найбільш ймовірний - 5900 од.
- оптимістичний - 9800 од.

Визначити яку найнижчу ціну може встановити фірма і чому дорівнює ціна беззбитковості?